

महाराष्ट्र शासन,  
वित्त विभाग,

परिपत्रक क्रमांक : जीआरटी-१०७९/२९५/जीईएन-७,

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२. दिनांक : २५ ऑक्टोबर, १९७९.

परिपत्रक

मंत्रालयीन विभागाचे अध्यान, अंदाज समिती अहवाल [अर्थसंकल्पची अंदाज, १९७९-८०] यामधील हमीविषयी केलेल्या शिफारशीकडे देण्यात येत आहे. सोयीसाठी हमीविषयक उतारा खाली उद्धृत केला आहे.

"हमी - भारताच्या संविधानातील अनुच्छेद २९३[१] मधील तरतुदीखाली राब्यास कर्जास रक्कम देण्याचे व हमी देण्याचे अधिकार सुपूर्द केलेले आहेत. यासाठी विमंडळाकडून जर काही मर्यादा निश्चित केल्या गेल्या असतील तर, त्या मर्यादांच्या आत या अधिकाराचा वापर राज्य शासनास करता येतो. मुंबई राज्य हमी अधिनिय, १९५८ नुसार राज्यास हमी देण्याच्या अधिकाराच्या बाबतीत १५० कोटी मर्यादी मर्यादा विहित केलेली होती. परंतु या कायद्याचे नंतर मुंबई राज्य हमी [निरसन] अधिनिय, १९६७ या अन्वये निरसन करण्यात आले. अशा रीतीने आता कितीही मर्यादेपर्यंत हमी मंजूर करण्यास राज्य शासन सक्षम झाले आहे. सन १९७७-७८ अखेरीस राज्य शासनाने दिलेल्या हमीची एकूण अदत्त [आऊट स्टँडिंग] रक्कम अंदाजे ९८६ कोटी ऐवढी म्हणजे १९६८ च्या अधिनियमातील मर्यादेच्या सहा पटीपेक्षा अधिक होती. हमीच्या पध्तिवाच्या प्रतिपूर्तीसंबंधी शासनाची जी कार्यवाही होती आहे. त्यानुसार जेव्हा हमीचा प्रतिपूर्तीचा आवाहन केले जाते तेव्हा ज्यांच्या वतीने हमी देण्यात आली आहे. त्या संस्थांना आवश्यक ते कर्ज मंजूर करून आपले दायित्व पार पाडण्यास समर्थ केले जाते. व नंतर हे कर्ज सुलभ हप्त्यांत व्याजासह वसूल केले जाते. वर निर्देश केल्याप्रमाणे वीची अदत्त [आऊट स्टँडिंग] रक्कम फार मोठ्या प्रमाणात वाढलेली असल्याकारणाने यापुढे शासनाने हमीसंबंधी अधिक जबाबदारी स्वीकारण्यापूर्वी प्रत्येक प्रकरणाची अत्यंत काटेकोरपणे व काळजीपूर्वक तपासणी करणे आवश्यक आहे. तसेच ज्या संस्थांना त्यांचे दायित्व पार पाडण्यासाठी कर्ज दिलेली आहेत त्यांच्याकडून ही कर्जे लवकरात लवकर वसूल करण्याची कार्यवाही संबंधित विभागांच्याकडून झाली पाहिजे आणि वित्त विभागाने या बाबतीत सतत जागरूक राहणे पाहिजे असे या समितीस वाटते.

मंत्रालयीन विभागांनी शासनाने धाव्याच्या हमीतींमधी प्रकरणांवर कार्यवाही उक्त शिफारशी लक्षात घेऊन करावी अशी त्यांना विनंती करण्यात येत आहे. यापूर्वी लोकलेखा समितीने केलेल्या सद्यः शिफारशींना अनुसरून शासनाने आर्थिक हितसंबंध सुरक्षित ठेवण्याच्या हेतूने हमी प्रकरणांचे उचित परीक्षण करण्यासाठी, वित्त विभाग क्रमांक जीआरटी-१०७६/३५५/७६/जीईएन-७, दिनांक १४ जुलै, १९७६ या शासन परिपत्रकान्वये रफ मार्गदर्शक सूचि [प्रत सोबत जोडली आहे] केली आहे. मंत्रालयीन विभागांना पुनश्च विनंती करण्यात येते की, त्यांनी हमी प्रकरणे कार्यवाहीत करताना मार्गदर्शक सूचीत दिलेल्या निर्देशनाचे अनुसरण करावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशावरून व नावाने,

श्री.अ. कलचटगी,  
शासनाचे उप सचिव.

प्रति,

सर्व मंत्रालयीन विभाग.

सर्व विभाग प्रमुख.

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, मुंबई.

महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, नागपूर.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.

सहपत्र : मार्गदर्शक सूचित.